299918 - Alım işinde onu vekil tayin etti; sözleşmeyi müvekkilinin adına yazdı ve onun adına imzaladı.

Soru

Bir kişiye genel vekâlet verdim. Vekilim, bu çerçevede bazı ticari sözleşmeleri; klima, buzdolabı gibi cihazları vadeli satış yoluyla satan firmalarla imzaladı. Ancak bu sözleşmelere benim tam ismimi yazarak, imzaları da benim adıma kendisi attı. Yani söz konusu imzalar bana ait değil, vekilimin kendi imzasıdır. Bu sözleşmelerde, imzalayan kişinin benim vekilim olduğu belirtilmemiştir; vekile ait bir kimlik bilgisi ya da vekâletnamenin bir sureti de yer almamaktadır. Sadece bana ait kimlik fotokopisi ve ticaret sicilime ait kayıt mevcuttur.
Soru şu:
Vekilim bu şekilde sözleşmeleri imzalarken, vekil sıfatını belirtip vekâletname numarasını ve kendi kimliğini sunmakla yükümlü değil midir?
Ayrıca, sözleşmeyi yapan firma, vekâletname örneğini ve vekilin kimliğini talep etmek zorunda değil midir?
Zira benim imzamla, vekilimin imzası —gerek ticaret odasında gerekse bankalarda— tamamen farklıdır.
Bu durumda vekilim tarafından imzalanan sözleşmeler geçerli midir, yoksa geçersiz mi sayılır? Sözleşmeyi yapan firmanın, vekilin kimliği ve yetkisine dair hiçbir belge talep etmemesi durumu bu geçerliliği etkiler mi?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Bir kimse başkasını satın alma işinde vekil tayin eder, vekil de kendisine verilen konuda satın alma yaparsa; bu akit geçerlidir. İsterse sözleşmede satın almanın müvekkili için olduğunu açıkça belirtsin, ister bunu belirtmeyip kendi adına yapsın ve kendisini müvekkili konumunda saysın,

hüküm değişmez.

Görünen odur ki, burada vekil işlemi kısaltmak istemiş ve sözleşmeyi senin adına düzenleyip senin adına imzalamıştır ki akit hakları — ayıplı mal sebebiyle iade, bakım-onarım gibi — doğrudan sana bağlı olsun. Zira bunun alternatifi iki şekilde olurdu:

Birincisi: Sözleşmeyi kendi adına yapması. Bu, dinen geçerli olmakla beraber akit hakları görünürde ona ait olur; bu durumda ayıplı malın iadesi veya bakım-onarım gibi hususlarda satıcıyla doğrudan muhatap olamazsınız, mutlaka vekil aracılığıyla işlem yapman gerekir ki bu hem sana hem de ona zorluk oluşturabilir.

İkincisi: Satın almanın senin için olduğunu açıkça belirtmesi. Ancak bu durumda imzası kabul edilmeyecek, her işlemde vekâlet belgesini ibraz etmesi gerekecek ve çoğu iş yeri bu vekâlete itibar etmeyip "Kendi adına yap, onun adına imzala" diyecektir.

Sonuç olarak, kişi senin vekilin olduğu sürece akit geçerlidir. Yine de biz onun senin adına imza atmasını doğru bulmuyoruz; doğru olan, satın almanın senin için olduğunu açıkça belirtmesi, kendisinin vekil olduğunu ifade etmesi, kimliğini ve vekâlet belgesini ibraz etmesidir.

Fakihlerin çoğunluğuna göre vekil, asıl kişi gibi işlem yapabilir, vekâletten bahsetmeyebilir; fakat alışveriş gerçekte müvekkili için olur. Bu durumda vekil, bazı istisnalar dışında (mesela nikâh akdi) zimmetinde borcu taşır. Nikâh gibi bazı akitlerde ise mutlaka müvekkilin adının belirtilmesi gerekir.

el-Furû' (7/52)'de şöyle denilmiştir:
"Şeyhimiz [İbn Teymiyye] dedi ki: Bir kimse satış, satın alma veya kiralama için vekil tayin edilirse; akitte müvekkilinin adını zikretmezse zimmetinde borcu taşır. Zikrederse iki görüş vardır. Görünürdeki mezhep görüşü ise, zimmetinde borcu taşıyacağı yönündedir."

En doğrusunu Allah bilir.